

Põltsamaa Vallavalitsus

info@poltsamaa.ee

Taavi Aas

Meie 26.03.2026 nr 3-6.1/2026/1899

Selgitused Kirna märgade metsade veerežiimi taastamisprojekti kohta

AS Projekteerimisbüroo Maa ja Vesi on Riigimetsa Majandamise Keskuse (RMK) tellimisel koostamas projekti „Kirna soometsade veerežiimi taastamise projekt“. 29.12.2025 esitasite kirjaga nr 6-2/2025/2139-2 projekti kohta oma seisukoha. Selles viitate vajadusele koostada projekti järgsetele tegevustele keskkonnamõjude eelhindang. Samuti väljendate mõistmatust kavandatud tegevuse eesmärkide ja taotletava kasu osas. 12.03.2026 toimus Teie, Keskkonnaameti ja RMK esindajate osalusel arutelu, kus selgitasime tekkinud küsimusi. Aitäh selle konstruktiivse mõttevahetuse eest!

Soovime jagatud selgitusi esitada veelkord ka kirjalikult.

Kõnealune projekt hõlmab 208 ha suurust maa-ala Pedja ja Pikknurme jõe lammil. Taastamisala kuulub Alam-Pedja looduskaitseala koosseisu sihtkaitsevööndisse. Alam-Pedja kaitseala kuulub üleeuroopalisel Natura 2000 kaitsealade võrgustikku. Projektiga kavandatud tööd puudutavad ainult RMK hallatavaid maid.

Ala läbib Peetri kraav, mis on arvel Villemi/Metsakuivendus maaparandusehitise eesvooluna (MS /ehitise kood 2102370012010/001). Tegu on maaparandustööde käigus õgvendatud, algselt loodusliku päritolu vooluveekoguga, millel kaldal on tuvastatavad selle endised looked ja suubuvad metsaojad. Koosluste veerežiimi taastamise puhul on oluline käsitleda alasid terviklikena ja hinnata kõiki selle hüdroloogiat mõjutavaid aspekte. Projekteerimise lähteülesande koostamisel arvestasime võimalusega parandada Peetri kraavi elupaigalist väärtust vee juhtimisega selle endisesse looduslikku süngi. Sellest lähtuvalt kohustas tollane Põllumajandus- ja Toiduamet (PTA) RMK-d maaparandusseaduse (MaaParS) § 12 alusel esitama PTA-le maaparandussüsteemi projekteerimistingimused (PTA 18.09.2024 kiri nr 6.1-8/6498-1), kuna vastava tegevuse mõju võinuks ulatuda taastamisalast kaugemale.

Maa- ja Ruumiamet (MaRu) väljastas Kirna veerežiimi taastamise projekti koostamiseks maaparandusprojekti projekteerimistingimused 07.02.2025 otsusega nr 6.1-1/6702. Väljastatud projekteerimistingimuste kohaselt pidi projekt muu hulgas sisaldama kogu informatsiooni, mis on vajalik keskkonnamõju hindamise vajalikkuse üle otsustamiseks. Vastav nõue kajastub ka RMK koostatud projekteerimise lähteülesandes.

Projekteerimise algses faasis otsustati erinevatel põhjustel Peetri kraavi ümberkujundamise töödest loobuda. MaRu seisukoha järgi puudus sellisel juhul vajadus ka maaparandusprojekti, sh keskkonnamõjude eelhindangu koostamiseks ning kohase loamenetluse läbiviimiseks. Vastav seisukoht on fikseeritud 28.05.2025 toimunud koosoleku protokollis, mille lisame käesolevale kirjale (Lisa 1). Sellest lähtuvalt loobuti keskkonnamõjude eelhindamisest.

Oluline on märkida, et KeHJS § 3 lg 2 kohaselt ei ole keskkonnamõju hindamine kohustuslik, kui kavandatakse tegevust, mis on otseselt seotud Natura 2000 ala kaitse korraldamisega või selleks otseselt vajalik. Kirna märgade metsade veerežiimi taastamise põhiliseks eesmärgiks on EL loodusdirektiivi metsaelupaikade seisundi parandamine ja see on Alam-Pedja looduskaitseala eesmärkide saavutamiseks tähtis kaitsekorralduslik tegevus.

Kuivenduskraavide sulgemisega taotletav kasu loodusele on kirjeldatud Kirna taastamisprojekti peatükis 5.1 „Mõju looduskaitsele väärtustele“. Selles esitatud hinnangu järgi on tööde mõju metsaelupaikadele tugev ja positiivne. Pikknurme jõe ja taastamisala vahelisel ribal levivad lamminiidud muutuvad küll mõnevõrra märjemaks, kuid me ei pea nende taastamist ja kasutust pärandkooslustena perspektiivikaks. Selleks esinevad need liiga väiksel pindalal ja on raskesti ligipääsetavad.

Taastamisalal registreeritud kaitsealustele liikidele on kraavide sulgemise mõju meie hinnangul kas positiivne või neutraalne. Eriti oluline on siinjuures märgadele metsadele iseloomulike kaitsealuste taimede - kahara partheina, lodukannikese ja vööthuul-sõrmkäpa paranevad kasvutingimused. Värske Alam-Pedja kaitseala metsade (Kirna ja Valmassaare) linnustiku inventuur on kinnitanud kahtlusi kuivenduse ebasoodsast mõjust linnustiku koosseisule ja arvukusele.

Alal domineerivad angervaksa, sõnajala ja lodu metsa kasvukohatüübid viitavad neis juba looduslikult esinevale perioodilisele liigniikusele. Nende puistute paiknemine Pedja ja Pikknurme jõe lammidel tähendab seda, et kevadised üleujutused on nende arengukäiku pidevalt mõjutanud ning kraavide sulgemisega kaasnev veerežiimi muutus kardetud puistuhäiringuid ei põhjusta. Siin

levinud leht-segametsad on vastavate häiringute suhtes ka vastupidavamad ja puude suurt suremust need tööd endaga kaasa ei too.

Peame Kirna märgade metsade veerežiimi taastamist väga vajalikuks ning võimalusel soovime kõigi kooskõlastuste laekumisel nende töödega alustada juba käesoleva aasta sügisel. Põltsamaa Vallavalitsuse seisukoht antud küsimuses on meie jaoks oluline ja loodame, et antud selgitused on piisavad veendumaks kavandatud tegevuse eesmärgipärasuses ja põhjendatuses. Palume selle kohta Teie kirjalikku tagasisidet!

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Priit Voolaid

looduskaitsetööde planeerimisjuht